

amerikanerne som gruppe i det amerikanske samfund. Dels en præsentation af den finske stats informationsvirksomhed i De forenede Stater. Endelig orienteres læseren i den kronologiske gennemgang af hovedtemaet til stadighed om De forenede Staters officielle politik over for Finland.

Det er ikke indlysende, hvorfor netop disse fire emnekredse er sammenbragt. Fremstillingen får et præg af tilfældighed, og analysen bliver grov og springende på grund af, at kildemæssigt uensartede elementer sammensættes ukritisk. Det forekommer ikke, som om forskningen er bragt væsentligt videre på væsentlige områder ved denne bog. Tesaerne er for løst dokumenterede, stofvalget for tilfældigt og metoden for usikker.

Forfatteren er sig bevidst de næsten uoverskuelige vanskeligheder, som optræder, hvis man vil undersøge, analysere og beskrive en opinion. Alligevel ønsker han at give et totalbillede af emnet. Man bliver imidlertid ikke klar over, hvad der egentlig er genstand for undersøgelsen, hvad målet er for denne er. Hvem er »man« i USA? Hvem er den almene opinion? Eller den oplyste amerikaner? »Vaket folk i Amerika«? Hvad menes, når der tales om amerikansk hold eller amerikansk side?

Manglen på metodiske overvejelser er iøjnefaldende. Opinionsstyringernes repræsentativitet overvejes næppe. Materiale fra dagspressen bringes side om side med oplysninger om Finlandsartikler i Time og Life eller de amerikanske Fullbrightstudenters rapporter om deres besøg i Finland. De resultater, som præsenteres, forekommer enten indlysende, ligegyldige eller irrelevante i den givne sammenhæng. Har amerikanerne – som påstået – en politisk-psykologisk arv i forhold til »Under-dog«-attituden? Var finske idrætsfolks præstationer ved olympiaden i Stockholm 1912 et stormløb for Finland på den internationale arena? Hvilken finsk person er mest kendt i 1950ernes USA: Sibelius, Paavo Nurmi eller Mannerheim?

At nærne sig problemet hvorledes en nation ser en anden er en sag, som involverer en stor del begrebsklarhed, strukturanalyse og en god portion sociologi. I denne sammenhæng havde det haft nok så stor interesse at få noget at vide om USAs forhold til den politiske proces og struktur i Finland. Noget sådant leder man forgæves efter i Paasivirtas bog. Man kunne have ønsket, at undersøgelsen var blevet koncentreret om f.eks. den finske regerings forsøg på at påvirke regering og opinion i USA med henblik på at varetage politiske og økonomiske interesser – eller om de finsk-amerikanske udenrigspolitiske relationer.

BERTEL HEURLIN

ROBERT WOHL: *French Communism in the Making, 1914–1924*. Stanford (Cal.), Stanford University Press, 1966. xiv + 530 s. Ill. 12.50 \$.

Med Robert Wohls *French Communism in the Making, 1914–1924* har man fået en meget detaljeret redegørelse for det franske kommunistpartis baggrund, fødsel og første leveår – men en redegørelse, hvor detaljerne holdes på plads af en klar hovedlinje: Bogen igennem lægges hovedvægten på nedbrydningen af de gamle mønstre på fransk politiks venstrefløj og opkomsten af et nyt med cen-

trum i det kommunistiske parti. I fremstillingen af denne proces lader Wohl eet træk træde tydeligt frem: Forløbets gradvise karakter. Eet eksempel:

På papiret betød splittelsen på det franske Socialdemokratis kongres i Tours, december 1920, at flertallet besluttede sig for skabelsen af et kommunistisk parti. Men i realiteten var det parti, der tog form i de følgende måneder, snarere venstresocialistisk, og nogle af de bedste afsnit i Robert Wohls værk skildrer, hvorledes de træk, der senere blev typiske for kommunistpartiet, først gradvist dukker frem. Næppe ret mange forudså i 1920, at man nogle år senere ville stå over for et centralistisk ledet, ideologisk homogent og i stort omfang udenlandsk dirigeret parti. Og kun få gav udtryk for, at de ønskede et sådant. Alligevel opstod det, fordi snart den ene, snart den anden gruppe fremmede de små skridt, der førte til slutresultatet. Man forudså ikke – og kunne ikke forudse – konsekvenserne. Med et sideblik til sociologien kunne Robert Wohls værk kaldes »en studie i social forandring«. Som sådan understreger det stærkt tidsfaktorens afgørende betydning.

French Communism in the Making, 1914–1924 kan imidlertid også give anledning til kommentarer af mindre opløftende art: Stofudvalg må nødvendigvis have et skønmæssigt præg, men alligevel forekommer det anmelderen, at bogen i nogen grad lægger vægten skævt. Udtrykt meget kort overdimensioneres kommunismens forudsætninger på bekostning af selve kommunismen. Der gøres udførligt rede for fransk arbejderbevægelses historie tilbage til 1870'erne. Og der ofres mange anstrengelser på at udrede trådene i den venstreoppositionelle komitéverden under verdenskrigen. I sig selv er dette ingen skavank. Præg af det irrelevante får det først, når man ser, hvad der ofres i behandlingen af slutfasen: Her lægges hovedvægten i afgørende grad på strømningerne i partiets top, medens bevægelserne i bunden kun resumeres ret kortfattet som nødvendig baggrund for forståelsen af toppens handlinger. I en afsluttende bibliografisk note efterlyser Robert Wohl da også selv studier af partiets nedre lag, og bemærker, at først når de er kommet, vil man kunne forstå kommunistpartiet som landsomfattende bevægelse. Herved har forfatteren selv peget på sit værks begrænsning. Det er primært en elitestudie.

Men som sådan er det glimrende. Den klare hovedlinje er fremhævet. Tilsvarende kan der være grund til at pege på værdien af diskussionen i konklusionen. Det virker plausibelt, når Wohl ser to hovedfaktorer bag den franske kommunismes opkomst og udvikling: På den ene side svælget mellem de franske arbejderbevægelses aspirationer og de begrænsede resultater, på den anden side resultaterne i Rusland, hvor begge faktorer knyttes sammen af det liberale-demokratiske systems svaghed. Skuffelsen over egne forhold gav den russiske revolution en prestige, der fik afgørende betydning. Mere end noget andet var det denne prestige, der tillod Komintern at gribe forandrende ind i det franske partis liv.

Bogen bærer iøvrigt præg af stor grundighed – også i noteapparatet og i redegørelsen for det benyttede materiale.

HANS JØRGEN NIELSEN